Ч. 230 (11.580). Львів, середа 16. жовтня 1929. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік XLVII.

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.



# Наші меншости.

(Від нашого кореспондента.)

Луцьк, 14. жовтня 1929 р.

I.

Українське автохтонне населення півн.-зах. земель має на своїй території національні меншости: польську, російську, жидівську, чеську й німецьку. Наші маси мають вироблений погляд на ці меншости, як на елемент зайшлий, сторонній. Спадкоємцем від дідів-прадідів і правним власником цих земель наш нарід вважає себе.

Ці почуття дідичности й власництва на цих землях відбилися в багатьох приказках, піснях, у зворотах побіжної розмови і в самому відношенні до осіб інших національностей.

Взагалі, гостинний український нарід, маючи досить землі й натуральних багацтв для існування, охоче давав у себе місце кожному чужинцеві. Іноді сам посувався, щоби мав де сісти „гість". Часто з причини своєї мягкосердности підтримував „бідного зайду". — Бідний жид склепар, — треба дати йому заробити. Прийшов „бідний" чех, німець чи росіянин, — хай живе собі, для нас вистарчить! Зайді-чужинцеві, як гостеві, іноді виявлялася й особлива пошана: його вибирали на почесні громадські становища. Було це й з цих причин, що „варяг" віби-то у більшій мірі може бути „безстороннім", а те, що він дбав виключно про свою „сторону", нікого не вражало, бо він „бідний".

Так було до революції 1905 і 1917 р., коли нашим масам стало вже тісно на своїй власній землі; коли для їхніх бідних синів забракло взагалі місця в рідній країні, і вони змушені були мандрувати за море; коли, нарешті, для прожиття потрібні були їм, крім хліборобства, й інші варстати праці.

З цього моменту й почався перелом у народній психіці. Малоземелля й голод заставили нарід дивитись на ті справи інакше. Він почав домагатись землі, якій віками віддав свій труд і силу, почав з великим упередженням і нехітю ставитись до осадництва і кольонізації, почав робити заходи, щоби взяти в свої руки торговлю і промисл, приступив накінець до творення свого ремесла в місті. Все те на те, щоби протиставитися чужим, які ті ділянки досі мали неподільно в своїх руках.

Це не наслідки агітації, як думають недотепні денникарі ріжних „Курєрків", „Ґазет Варшавських", „Слів Польських" і т. д. Це — стихія, проти якої дарма ставити тами. Це несамовиті рухи населення, що опинилося у важкому положенні; це природне борикання голодного. Це в суті боротьба за життя того, хто по своїй мягкотілій вдачі пороздавав „гостям" свої землі, ліси, стави, міста, а сам опинився голодним жебраком і попихачем у власній хаті.

Зрозумівши своє розпучливе положення й відчувши гострий голод у виснаженому шлунку, наш нарід почав поважні кроки для саморятунку.

І цей рух самоспасення викликав такий галас на сторінках польської преси, неначе б діялося щось надприродне, якась велика кривда. А треба зазначити, що наш нарід робить цей рух дуже мягко й делікатно. Ні одна національна меншість на наших північно-західних українських землях не має ніяких підстав до подібного галасу.

Для того, щоб українській автохтонній більшости на наших землях бодай зрівнятися з меншостями у володінні багацтвами країни (пропорціонально до кількости населення), треба булоб багато перейняти в свої руки з того, що віками необачно віддалоси гостям. Досить згадати про величезні простори землі, віддані нашою шляхтою в чужі руки. Про міста, віддані ріжним „меншостям". Про торговлю, передану тим самим меншостям, про млини, тартаки, копальні, церковне майно (землі й будинки), ремесла й т. д.

Ведучи саморятункову акцію за варстати праці і взагалі за засоби до існування, українське населення ясно відріжняє державну владу на наших землях від приватних інтересів чи-то польської чи жидівської чи іншої національної меншости. До всяких штучно транспортованих сюди кольоністів з метою витиснення оборонців краю маси тепер ставляться по старій приповідці: „непрошений гість гірше за татарина". Недопускання в свою тісну хату небажаних гостей вони вважають за свою приватну справу, до якої ніхто чужий не може вмішуватися.

Власне, проти цього розуміння справи й зняла тепер крик польська преса. Вона домагається від влади втручання в цю справу, допомоги в ділі захоплення в свої руки нашої землі з усіма її економічними джерелами. „Східні землі для поляків", — ось гасло, яке кинула ендецька преса отверто й голосно. Це гасло близьке та рідне і санаційному таборові, лише він не проголошує його прилюдно, обмежуючись до державного посідання.

На цьому економічному ґрунті й приходить під цей час до зудару між українськими масами й польською меншістю. Зудар цей виходить не на користь цій останній, — бо голодна українська маса має життєву рацію й спільника в самій природі. Тому то польська меншість так голосно кличе собі на спільника владу. Та, як кажуть, природа є найтрудніша до поборення: „її жени в двері, а вона влітає вікном". Саме така „праця" і йде під цей час на північно-західніх землях. А крик польської преси нагадує крики й биття в тарілки тих китайців, що цим хочуть відігнати затьміння сонця.

На жаль, у цьому поході проти природньої рації наших мас бере ту чи іншу участь і решта національних меншостей на північно-західніх землях. Настав час поговорити про кожну з них зокрема. І ми це мусимо зробити.

В. Островський.

## ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

### Безфікційність людської глупоти.

Людська глупота є часто не лише безфікційна, але ще частіше й безприкладна, особливо, коли вона заправлена шовінізмом. Такою безфікційною, безприкладною і безапеляційною глупотою є стаття в „Ілюстр. Курєрі Цоддзєннім" з 14. ц. м. якогось „Лемка" (мабуть одного з творців краківської „Згоди") під написом Австрійська фікція одностайного „українського народу" в Малопольщі".

Немає тут нічого нового по суті, бо ця „теорія" є розвиненням теорії проф. Ст. Ґрабського, який ще кілька літ тому проповідував плекання племінних культур гуцулів, бойків, лемків, покутян, подолян, волиняків — як реґіональних культур єдиного державного польського народу, щоби таким чином знищити окрему індивідуальність української нації. Цю думку розвиває тепер „Лемко" у відношенні до Галичини, де він добачує ріжні „етнічні групи відмінної культури й походження", а саме: українців, русинів, лемків, бойків, гуцулів і тухолян.

Мовляв, основну формулу у відношенні до „руського" населення створила Австрія, протиставлячи польському римо-католицькому населенню руське греко-католицьке населення, пізніше назване українським.

Ця формула є наскрізь фальшива, бо

„свідомість окремішности т. зв. української національности є власністю лише одної частини тамошнього греко-католицького населення".

Українізм є терміном політичним, накидуваним зручними агітаторами. В Галичині є групи, які своєю рідною мовою вважають російську мову, а в буденному житті користуються „русинським наріччям".

Польська держава робить основну помилку, вважаючи ті групи

„одною, одностайною національною групою, збиваючи їх в одну масу, всупереч поглядові їх самих та всупереч їх волі. Всій молоді без винятку даємо одностайну школу (додаймо: польську — Ред.), яка ввела до неї окрему українську мову, створюючи для неї спільність фікційної історії „українського" народу. Своєю державною адміністрацією, державною школою, статистикою і т. і. створюємо й організуємо низини, себто нарід, якого по суті ще немає, коли внутрі тих груп недостає на те згоди і самопочуття. Наша адміністрація згідно з австрійсько-українською формулкою вважає все греко-католицьке населення одностайним. Українізм і русинськість трактуємо як політичні терміни, отже змінні, коли тимчасом значіння того стерчить далеко глибше, а саме у витворюванні в масах греко-католицького населення двох національних свідомостей: української і русинської".

Приймаючи українську національність

„несвідомо допомагаємо українському сепаратизмові: діти льояльних горожан виховуємо на замаховців в імя „української самостійности" і насилуємо горожанські права деякої частини русинського населення, яка до українізму не признається і признаватися не хоче".

Нема української національности. Є лише окремі етнічні групи, а саме в горах: лемки, бойки і гуцули, які

„фізично і своєю повною людовою окремішністю, своєрідною культурою визначно відріжняються від себе і підгірських польсько-русинсько-українських сусідів і які лише внаслідок приналежности до греко-католицької церкви та меншого або більшого засвоєння собі язикових признак зараховуємо до русинів і насильно впихаємо їх в „українську національність".

А спільність мови, мовляв, ще не є основою національности. Гуцули чи лемки є тільки етнічною масою, яку хоче проковтнути український рух і напрям. На Гуцульщині навіть є змагання до відокремлення. Через виховання інтеліґенції в українських гімназіях припиняються відокремлення Гуцульщини.

Ще гірше дієтьси на Лемківщині, де учителя-українця дитина зовсім не розуміє. Тим більше не розуміє вона українського букваря чи читанки. Жадному з лемків не прийде до голови називати себе українцем, хоч йому це товчуть в голову молодші священики й учителі.

Від т. зв. українця чи навіть „русина" зпід Львова відріжнює його тип фізичний, відраза до „української" унії і перш усього мова, що ріжниться основно від інших словотворством, фонетичними змінами, наголосом, складнею, не згадуючи вже про велику відрубність словника".

Отже

„в Галичині маємо поза великою етнічною масою дві ріжні національні свідомости серед гре-



Wyciąg z protokułu wspólnego z dnia 9. października 1929. Sąd okręgowy XXIV. Wydział karny we Lwowie w sprawie karnej Pr. 146/29. na posiedzeniu niejawnem dnia 9. października 1929 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Okręgowego postanawia a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76 rozporządzenia Prez. Rz. P. z dnia 10. maja 1927 r. poz. 398 Dz. Rz. P. Nr. 45 dokonane dnia 4. października 1929 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie zajęcie czasopisma „Dilo" Nr. 221 z dnia 5. października 1929 z powodu, że zamieszczony w tem czasopiśmie artykuł pt. „Bankroctwo napadających" zawiera znamiona występku z § 300 u. k., b) wydać po myśli przepisu z art. 77 cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie, pod rygorem następstw przewidzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia.

Przewodniczący J. Antoniewicz wr. Protokulant J. Oszpiński wr.

Za zgodność: Müller, st. sekr.

ко-католицького населення: українську, що вва-
жає себе продовженням Київського Князівства,
та русинську, що вважає себе частиною великої
московської Руси. Поза дрібними гуртами той рух
розвивається головно на чисто суспільно-полі-
тичній платформі: суспільний радикалізм укра-
їнців та свого роду консерватизм старо-русинів".
Та коли ближче приглянутися, то в Галичині
є пять або й шість етнічних груп: українці, руси-
ни, гуцули, бойки, лемки і тухоляни.
Багато ще кв ток має курерова довжезна
стаття. Та ми не маємо ні часу, ні терпеливости,
ні охоти, ні потреби виаблрувати їх до кінця. При-
водимо їх побіжно лише як куріоз, як дивогляд
збідн лої і знікчемнілої думки.
Висновки відомі. Мовляв, не робити шкоди
державі, не культивувати української націонал-
ної єдности, перестати продовжувати „австрій-
ську політику", признаючи окремішности „укра-
їнські, руські, гуцулів, бойків і лемків".
Етнічні групи є в кожному народі. Карпат-
ський „ґураль" ріжниться фізично, язиково і
щодо рівня національної свідомости від шлеськ-
го „вассерполяка", чи „мазура", чи „кашуба",
чи „великополянина", чи „кресовця" а чомусь
Ст. Ґрабським, куреровим „лемкам" не при-
ходить на голову робити з них окремих груп і
нівелювати вищий національний тип. Те саме я-
вище ще в більшій мірі бачимо у німців, францу-
зів, італійців, москалів. В порівнянні з іншими
народами і навіть поляками ми ще етнічно най-
менше ріжнородні. Хібаж з польських джерел не-
відомо, що в 1846 р. західно-галицькі мазури „по-
ляками" називали тільки панів-поміщиків, від-
хрещуючись від цієї назви і навіть вважаючи її
образою. А сьогодні ця назва стала їх власністю.
Наші етнічні культури ми розвивали і будемо
дальше розвивати самі, зводячи їх до спільного
національного знаменника. А всяким „Лемкам"
й іншим курерковим носіям безапеляційної глу-
поти порадилиб ми занятися своїми „етнічними"
справами.

---

# Історія одної комасації.

**(Допис з Бережанщини.)**

До рідких економічних явищ належить у
нас комасація ґрунтів. В Польщі істнує окремий
комасаційний закон, що його у великих розмі-
рах приноровлюють у деяких воєвідствах, дуже
часто разом з парцеляцією більшої земельної
власности і то примусово для поправи карлова-
тих господарств. Все те виходить, очевидно, на
користь земельних відносин через знесення чи-
сленних парцель, ліпшу їх конфіґурацію, кра-
щий доступ, знесення меж, кращу можність
меліорації й що найважніше, спричинює збіль-
шення селянського варстату праці. Те все пере-
водиться відносно на великі розміри, навіть на
Волині, але не у Східній Галичині. Оскільки зна-
ємо, то на великому чисто хліборобському те-
рені — з найліпшою в сучасній Польщі землею
— тернопільського воєвідства, всего 24 громади
з цілого воєвідства за весь час комасаційної ді-
яльности приступило до комасації, а пригото-
вані комасаційні роботи розпочалися тільки у
18 громадах і то здебільша з поминенням ча-
стинної примусової парцеляції. Для найбідні-
ших це майже безвартісне і тому не диво, що
вони противні цього рода комасації.
Таке мало місце в одній з найменших гро-
мад бережанського повіту в Рогачині — містеч-
ку, що є цілковито спролетаризованим селом,
у величезній більшости з римо-католицькою
людністю.
На весні 1928 р. приїхав до Рогачина пові-
товий комісар земельний Удрицький з Бережан,
скликав всіх мешканців села і заявив їм, що бу-
де парцеляція місцевого фільварку графа Якова
Потоцького на просторі 340 морґів землі (без
ліса) в ціні від 70 до 90 долярів за один морґ
з тим, що рівночасно треба перевести комасацію
рустикального ґрунту, що в цілій громаді вино-
сить всего 180 морґів на 134 всіх господарств.
При тім цей комісар Удрицький говорив людям,
що треба дати тільки малий задаток на купно
двірського ґрунту, а решту позичить Держав-
ний Банк Земельний на догідну сплату малими
ратами через 35 літ. Присутні селяни щось йому
не довіряли, але за комасацією заявилися війт
Йосиф Лапшинський і громадський писар Ма-
цей Андрушків зі своїми родинами та беззе-
мельні робітники з фабрики Гута в надії, що
одержать землю. Вони і підписали зголошення
на комасацію.
Окружний земельний уряд в Тернополі без-
проволочно прихилився до внеску на переве-
дення комасації в Рогачині, хоч комасації спро-
тивилася величезна більшість місцевих грома-
дян. Як вже вище сказано, ціла громада Рога-
чин має 134 господарств — самих халупничих,
— які всі разом мають около 180 морґів так, що
на одно „господарство" припадає пересічно
менше як півтора морґа. Одним словом, є це
найбідніша в Бережанщині громада і не є в мож-
ности набути землю з парцеляції місцевого
фільварку, де платять від 190 до 275 долярів за
один морґ і то готівкою або на сплату в корот-
кому часі.
Всі заходи громадян у земельних властей,
щоби спинити комасацію, не віднесли ніякого
успіху. З початком червня ц. р. зїхали до села
землеміри в товаристві заступника старости,
повітового команданта поліції і кільканадцяти
поліціянтів з ріжних постерунків. Людям при-
поручено, щоби кожний з них йшов на своє
поле і показував землемірам його границі. Лю-
ди не хотіли цього зробити, кажучи, що вони є
противні комасації. Тепер вмішалася поліція і
довела людей до послуху. Та і це нічого не по-
могло. Тоді почалися арешти і богато людей
опинилося у слідчій вязниці бережанського о-
кружного суду.
Громадяни попали в розпуку. Письменно
і телеграфічно відносилися до ріжних міністрів,
до президента і до марш. Пілсудського — але
надармо. Комісар, що завинив найбільше своїм
поведенням у цій нещасній комасації, завзявся
перевести комасацію за всяку ціну. Громадяни
зійшлися на сходини і більше як трьома четвер-
тинами управнених рішили домагатися занe-
хання комасації. Задля якихсь неформальностей
повітовий земельний комісар Удрицький узнав
цю ухвалу за неважну. Тоді громадяни зійшли-
ся другий раз і повзяли нову ухвалу вже в такий
спосіб, як приписує це комасаційний закон.
Кромі цього звернулися за допомогою до
посла д-ра Степана Барана в Тернополі, у ко-
трого явилася окрема депутація інтересованих
селян з Рогачина міста. Дня 1. жовтня ц. р. де-
путація під проводом посла д-ра Барана була у
президента окружного уряду земельного в Тер-
нополі, предложила йому обширний меморіял
на письмі, домагаючися цофнення комасації як
безвартісної, коли до комасації не влучено мі-
сцевого фільварку, що шляхом парцеляції пе-
реходить в руки селян зі сусідних громад.
Іменем депутації д-р Баран розказав про
поведення комасаційних чинників на місци.
Землеміри сиділи в громаді майже ціле літо і
нічого не зробили, а старосто наказувало дати
варту по 30 дорослих мужчин що ночі до пиль-
нування поля (на 134 всіх господарств!). Пре-
зидент окр. уряду земельного прикликав двох
референтів і у більше як одногодинній конфе-
ренції обговорив з депутацією справу згаданої
вище комасації. Депутація на разі добилася
тільки того, що мається розглянути нову проти-
комасаційну ухвалу і предложив її до порі-
шення комасаційній комісії при окр. уряді зе-
мельнім в Тернополі.
На марґінесі повищої справи треба заува-
жити, що наше селянство в Галичині ще дуже
мало розуміє ідею комасації ґрунтів, яку зовсім
слушно пропаґує у нас о. Степан Онишкевич
з Купнович, що сам як парох Хишевич в рудець-
кому повіті один з перших в краю ще перед
війною з великою користю для громади перевів
комасацію цього села. Написана ним летючка за
комасацією повинна знайтися у кожній сільській
хаті, а тоді певно не було би цього, що сталося
в Рогачині місті. Дальше освідомлення в кома-
саційних справах повинні вести Сільський Го-
сподар і наша популярна преса, не зражуючися
хвилевими неуспіхами.

---



---

К. Д.

# Греко-катол. Богословська Академія у Львові.

**(З нагоди її відкриття.)**

Як вже донесло перед кількома днями „Діло", в неділю 6. жовтня ц. р. відбулося в мурах гр. кат. духовної Семинарії святочне відкриття Греко-католицької Духовної Академії у Львові. Подія це так важна у культурному розвоєві української нації в Галичині, що заслугує, щоби над нею спинитися та зазнайомити з нею наше громадянство. На наших очах реалізує о. Митрополит при запопадливій та ревній співпраці о. ректора д-ра Сліпого діло, якому в історії нашої культури може рівнатися хіба лише заснування Київо-Могилянської Академії в І. пол. XVII. в.

Повстання Греко-католицької Богословської Академії у Львові стоїть у тіснім звязку з нашою університетською справою. Коли 1919 р. усунено українські катедри з львівського університету, тоді позбавлено також гр.-кат. церкву тих прав на богословськім факультеті, які вона досі там мала, себто права до половини професорів цього виділу. Світська академічна молодь при допомозі українських вчених орґанізує тоді тайний український університет, для богословської молоді покликує о. Митрополит до життя в мурах духовної семинарії тимчасово богословський виділ в надії, що з хвилею заснування публичного українського університету у Львові ввійде він у склад будучого університету. До 1928 р. істнував богословський виділ, не маючи ні свого статута, ні кріпких матеріяльних основ; з конечности повнив він лише завдання дієцезального ліцею — себто виховував душпастирів без аспірацій бути розсадником богословської науки.

З одного боку праця у цих невеликих розмірах показала, що істнують у нас всі дані створити вищу богословську школу з повним університетським характером, з другого боку всесторонний культурний розвій нашої нації ставив катеґоричне домагання створити принайменше для богословських наук інституцію, яка крім практичної цілі — виховувати душпастирів, стала би розсадником богословських наук та давала би церкві свіжий нарибок учених богословів. На Львів мусів спасти обовязок створити цього роду інституцію, коли зважиться, що на цілій земській кулі, на всіх 9. греко-католицьких дієцезій Галичини, Підкарпаття й Америки нема ні одної духовної академічної школи, яка ставила би собі вище намічену ціль. Створення вищої богословської наукової інституції стало конечністю з огляду на завдання, які під теперішню хвилю та в найближчій майбутности ставить собі наша церква в Галичині — а саме зреалізувати на українських землях велику ідею церковної єдности, не допустити до того, щоби ця ідея стала на наших землях предметом експериментів ріжних псевдо-уній, біритуалізмів і т. д., в вкінці, щоби оживити та засадити релігійне життя на територіях духового запустіння, яке оставить по собі большовизм. Церква, перед якою в майбутности така місія, мусіла подбати про створення наукового богословського осередка в серці наших західних земель у Львові.

Чи й привернення 2—3 українців професорів на богословськім виділі львівського університету могло би заспокоїти ці потреби тоді, коли всі студії на польських університетах ведуться під кутом інтересів польського римо-католицького костела при узгляднені лише інтересів польської науки? Ясно, що ні! Такі потреби міг би заспокоїти тільки окремий греко-католицький виділ на українськім університеті, бо лише там міг би він мати свободу орґанізації студій. Перед нашими богословами стоїть обовязок не лише віддатися студіям католицької богословії взагалі, але католицької богословії у приноровленні до релігійного життя українського народу зокрема. Де можна би розвинути студії догматики незединеного Сходу, а передовсім незединеної України, історії східного церковного права з узглядненням українських питоменностей, історії унії вільної від інтерпретацій московських та польських істориків, історії українського церковного мистецтва, східної патристики, Святого Письма у словянськім тексті або нашого обряду — як не у власній Богословській Академії? Якщо наші богословські студії не мали заснітитися, а наша церква не мала датися звести до якогось провінціонального типу, без власної індивідуальности і без завтра — конечним було взятися за це велике діло.

І хтож міг його зреалізувати як не теперішній Митрополит нашої церкви, безперечно історична вже постать в історії нашого культурного життя І. пол. Х. віку. Користаючи з постанов церковного права та конкордату о. Митрополит при кінці 1927 р. поручив о. ректорові д-рові Сліпому опрацювати статути Академії. Опрацьовані та приняті професорською колеґією дотеперішнього богословського виділу статути потвердив о. Митрополит та 22. лютого 1928 р. оголосив їх в Архиепархіяльних Відомостях, чим стали вони для дієцезії законом.

Орґанізація Академії оперта на взорах католицьких університетів. На чолі Академії стоїть ректор іменований Митрополитом на 3 роки та Декан вибираний професорами на рік. — Оба зпоміж звичайних професорів Академії. Професорську Колеґію творять 12 звичайних, 6 надзвичайних професорів та доценти; всі вони мусять бути габілітовані, лиш у виїмкових випадках може Митрополит на предложення професорської колеґії іменувати визначні наукові сили звичайними професорами без габілітації. Академія тішиться широкою самоуправою, бо професора навіть Митрополит може усунути лише по переведенім канонічнім процесі. Катедрами є заступлені всі ділянки греко-католицьких богословських наук з узглядненням вивчення релігійного та церковного життя на Україні. При катедрах істнують наукові семинарі та просемінарі. Слухачі можуть кінчити свої студії на річних іспитах (5 літ) або по скін-

## Сензаційний інцидент в Токіо.

Радянському посольству в Токіо трапилася дуже неприємна історія, яка може кепсько відбитися на радянсько-японських відносинах. Свого часу полковник Подтягін, військовий аташе царського уряду в Токіо, зложив у одному з японських банків 1.400.000 ен. Радянський уряд весь час клопотався про те, щоби одержати ці гроші. Нарешті після довгих переговорів радянський полпред в Токіо, Трояновський одержав згоду японського уряду на одержання цих грошей. Одначе коли радянський посол поїхав до банку по ці гроші, там йому сказали, що гроші ці виплачено вже полковникові Подтягінові. І справді, дві години перед прибуттям полпреда Трояновського до банку, полковник Подтягін одержав усі 1.400.000 ен готівкою. Ці гроші Подтягін передав у розпорядження отамана Семьонова на боротьбу з СРСР у Манджурії. Видача цих грошей бувшому аташе царського уряду викликала в дипльоматичних колах сензацію. Банк очевидно не міг видати цих грошей полковникові Подтягінові без мовчазної згоди японських урядових кругів. Радянський полпред в Токіо, Трояновський, зголосив до японського уряду з приводу цеї справи рішучий протест.

## Атлянтійський пакт.

Гувер у розмові з Мекдональдом сказав, що ам. гром. думка домагається атлянтійського пакту як доповнення Колльоґового пакту. Такий проєкт годі приняти би, поки Анґлія має на ам. водах бази для своїх воєнних кораблів. Мекдональд їде в понеділок у Канаду, щоби нарадитися в тій справі з кан. урядом.



## Мекдональд просить в Америки терпеливости.

У промові, поширеній в Америці через радіо, Мекдональд просив ам. нарід бути терпеливим, щоби анґл. нарід міг змінити свої погляди на справу морських зброєнь. Анґл. фльота це була Вел. Британія. Запевняла їй сполуки і безпеку. Тому треба поборювати вел. труднощі, щоби переконати анґл. нарід про потребу обмеження морських зброєнь.

Підчас анґл.-амер. нарад не було мови про анґл.-ам. союз. Світовий мир не може бути запевнений лише двома народами. Мекдональд сподіється, що конференція пятьох вел. держав доведе до повного успокоєння між усіми народами світа. Ухвали тої конференції переказали би конференції розоружень у Женеві і заг. конференція розброєнь моглаб мати якнайліпші успіхи.

## Застереження Франції в справі морських розброєнь.

### Необмежена будова підводних човнів.

Паризький кореспондент „Есошіейтед Пресс" запитав справоздавця морського бюджету у французькому парляменті, бувшого міністра Дюменіля, про відношення Франції до справи морського розброєння. Дюмeніль заявив: „Ми завсіди будемо готові підтримувати змагання до підготовання або переведення зменшення зброєнь, але під тою одиноко умовою, що буде рівночасне розброєння на землі, на воді й у повітрі". „Одначе, — сказав він, — ми ніколи не можемо згодитися на скасування підводних човнів, ані виректися свободи будувати стільки підводних човнів, скільки уважаємо за потрібне для нашої оборони".

## Бесідовського видадуть більшовикам?

Аг. Тасс повідомляє, що нар. комісар закорд. справ звернувся до прокуратора найв. трибуналу СРСР., щоби виступив проти Бесідовського шляхом закону як проступника в звязи із здефраудуванням фондів амбасади. Судове слідство вимагатиме мабуть, щоби фр. уряд видав Бесідовського більш. владі, бо розходиться про злочин, якого допустився урядовець підчас урядування.

ченні тих добути ще науковий степень по написанні наукової діссертації та зложенні строгих іспитів (ригорозів).

Академічний рік 1928/9 був посвячений організації Академії. З подиву гідним запалом взялися дотеперішні негабілітовані професори богословського виділу до праці, щоби згідно зі статутом перевести свої габілітації. Деякі з них вже осягнули габілітації, інші є на покінченні. З кінцем академічного року організація поступила вже так далеко наперед, що з початком акад. року 1929/30 можна було приступити до публичного відкриття Академії. Ректором Академії на 3. роки іменував Митрополит її організатора о. д-ра Йосифа Сліпого, звичайного професора догматичного богословія, деканом на цей рік вибрала Професорська Колегія о. д-ра Спиридіона Кархута, звичайного професора церковно-словянської мови. Нині має Академія 4-ох звичайних професоорів та число їх в найближчій будуччині подвоїться, бо габілітації кількох професорів вже добігають до кінця. Завдяки печаливій опіці о. Митрополита стягнено до Львова визначні богословські сили з провінції, а навіть з чужих дієцезій, а Академія фінансово стає на щораз кріпших основах. Наукові семинарі дістають своє вивінування, як льокалі, бібліотеки а богословська молодь здобуває собі з кожним днем зрозуміння для наукової праці.

Перші леди скептицизму та недовіря у власні сили проломано. На наших очах творится богословсько-нукова інституція, що своїм значінням переходить вузкі межі львівської дієцезії, стає власністю не лише нашої галицької церковної провінції, але усіх греко-католиків українців. Висловом зрозуміння цеї історичної події в житті українського католицтва були численні привіти від провідних українських інституцій, діячів духовних та світських, від єпископів преосв. Нярадого і Лакоти, а передовсім признання та благословення від Апостольської Столиці, яке наспіло в день отворення Академії.

## Чи можлива організація Европи?

„Нає Фрає Прессе" почала містити заяви визначних европейських державних мужів, політиків та економістів про питання — чи можлива організація Европи.

Першу заяву дав французький президент міністрів Арістід Бріян, який перший з державних мужів публично порушив цю справу. Він сказав: „Я беру участь у пропаґанді ідеї, яка вже цілі покоління жила в головах фільософів та поетів і яка тепер, завдяки, більше ніж колинебудь захоплює почування.

„Можна було би сказати, що не є річчю відповідального мужа встрявати в таку авантюру. Одначе я гадаю, що на загал також мудрий державний муж має право мати в собі крихітку глупоти.

„Говорилося, що якби плян мав здійснитися, то мусів би мати чисто господарський характер. Одначе я зовсім іншої думки. Де, як в Европі живе разом певне число націй, там мусить повстати між ними також федералістична спілка. Розуміється, ця спілка ніяк не може обмежувати автономної суверенности держав. Тому я звернувся до ріжних представників европейських держав, щоби вони неофіціяльно обговорили й почали студіювати це питання, щоби вони на найближчих зборах Ліґи Націй могли перевести в життя цю справу. Я маю надію, що в найближчому році я вже зможу пити на здоровля цеї ідеї, яка тоді вже видасть овочі".

Зовсім інакші погляди висловлює анґлієць Стемп, президент великого залізничого товариства в Анґлії.

Він пише: „Злучені Держави Европи, побудовані на господарському та політичному співробітництві ріжних країн, — таку розвязку запропонував французький президент міністрів Бріян для усунення великих труднощів, які тепер стоять перед Европою. Отверто мушу признатися, що вірю в те, що прийшов час для здійснення цього пляну. Тут була би потрібною участь Великої Британії, а досі ніхто не міг вияснити, як це могло би погодитися з її імперською політикою.

„Політично Европа ще не підготована до зєдинення, а з господарського погляду є ще забагато поважних перешкод, які передтим треба побороти. Ріжниця заробітної плати, робочого часу, коштів продукції, коштів життя, — всі ці річи треба би спочатку вирівняти, щоби зробити можливою господарську єдність, а деякі поважні ріжниці наразі ще економічно потрібні.

На мою думку, Бріян є занадто оптимістичним, коли сподівається господарської або політичної федерації европейських держав уже в найближчій будучности".

## Велике віче зльокавтованих у Львові.

В неділю, в год. 6.30 вечером відбулося в салі львівського „Сокола-Батька" (будинок „Дністра") велике віче в справі зльокавтованих українських урядовців та емеритів, на якому промовляли посли Володимир Целевич і д-р Ст. Біляк. Віче відкрив пос. В. Целевич. До президії віча ввійшли п. *Доротяк* (з Перемишля), п. Конюх (Львів) і п. Корпан (секретар). Перший прийшов до слова пос. Целевич, що у своїй довгій та вичерпуючій промові звсував теперішне важке положення українських зльокавтованих б. державних службовиків та емеритів, спинився довше на всіх дотеперішніх правних заходах, яких уживали зльокавтовані для повороту до служби, чи то для виплати їм емеритури та подав накінець до відома учасників усі ті заходи, які роблено в цій справі на парляментарній арені. Всі ці заходи були безуспішні. По промові пос. Целевича присутній представник адміністративної влади ком. Бехметюк розвязав віче, вважаючи за причину розвязання останній кінцевий акорд промови пос. Целевича. По цім пос. Целевич хотів відбути посольське справоздавче віче, але представник влади на це не згодився. На салю ввійшла поліція та наказала присутнім розійтися. Черговий референт справи зльокавтованих не дійшов, очевидно, до слова.

Саля була переповнена учасниками вщерть. Ті, що не могли дістатися до салі, прислухувалися рефератові з подвіря. У вічу брали участь заінтересовані не тільки зі Львова, але й з краю.

# У пошуканці за виходом.

## Ідеї посла С. Мацкевича про закордонну і внутрішню політику Польщі.

*Варшава, 12. жовтня 1929.*

### I.

### Темперамент і талант.

З т. зв. молодої ґенерації польських публі-
цистів Станислав Мацкевич є безперечно по-
статю найцікавішою і найбільше відомою.
Склалися на це прикмети його вдачі і таланту.
Влача Мацкевича — це темперамент і високе по-
чуття „чесности з собою“. Знову його талант ка-
же обхоплювати йому всі проблеми, яких торка-
ється, з широкого погляду світової політики. На
полі сучасної польської публіцистики ці при-
кмети відбивають дуже яскраво; бо вони зрива-
ють із системою писати обережно, оглядаючись
на смак і інтерес ріжних хлібодавців, приятелів
чи союзників, та відбігають від методи публіци-
стичної адорації, питомої для провінціональних
відносин. Отже Мацкевич пише ясно, не окутує
своїх тез і висновків ніякими соромливими сер-
панками, не приноровлюється до жадних вимог
„вищої політики“, вміє критично ставитися до
всіх богів, признає за публіцистикою повну сво-
боду в найширшому розумінні. У наслідку —
його темперамент і розмах складаються на своє-
рідну „необузданість“, яка у свою чергу дово-
дить до таких публіцистичних виступів, які
раз-у-раз викликають довкола оклики згіршення
й обурення!

Як довго Мацкевич сидів собі скромно у Вильні за редакційним столом консервативного „Слова“ й здалека стояв своїми теоріями, концепціями та своїм особистим впливом від варшавського політичного дня, люди мало знали його й мало ним журилися, визначуючи йому місце в ряді „нешкідливих ориґіналів“, яких ніколи й ніде не бракує. Але ось прийшов травневий переворот, а за ним швидко відвідини Пілсудського на замку кн. Альбрехта Радзівіла у Несвіжу, відвідини, які широко відкрили ворота до активної політики ґрупі монархістів-консерватистів із виленського „Слова“. На слідуючий день Мацкевич друкує у своїй ґазеті портрети Станислава Августа й Пілсудського, а над ними королівську корону. Мацкевич був єдиним польським журналістом, присутнім на замку в Несвіжу, єдиним свідком закритої перед світом тайни. І тому його коронування Пілсудського королем набрало поневолі посмаку поважної політичної сензації, яка дійшла до відома всіх тих, що досіль про „Слово“ й його редактора ніколи не чували. Пілсудський (бодай досіль) королівської корони на голову не вклав, але Мацкевич залишився у володіючому таборі санації. Став послом у ББ., став політичною фіґурою.

Впливи його, щоправда, і нині невеликі. На перешкоді осягнення їх стоїть саме його боєвий темперамент і його хрустальна чесність з собою у злуці з широким полетом політичної думки. Клюбова посольська солідарність та приналежність до табору санації не перешкаджає Мацкевичеві висловлювати на сторінках своєї ґазети погляди, які інколи коміть головою ставлять критику клюбу ББ. й політику санаційного уряду. Мацкевича не обовязує т. зв. дискретність там, там, де — на його погляд — діється зле: і він рубає свої правди. Опозиційна преса підхоплює „ревеляції посла ББ.“ і злорадно їх розвалковує. Посла Мацкевича, кажуть, уже нераз „кликали до порядку“, але до касарняної дисципліни не примусили. Тому посол Мацкевич частенько бродить по соймі одинцем — далі не признаючи ніяких пут для публіцистичної діяльности. І тому дехто злобно називає його „анфан терріббль“ клюбу ББ.

Однак справжній розголос роблять Мацкевичеві не його маленькі прогріхи клюбової несубординації, а його становище до ріжних подій із закордонної політики. Пригадати хочби його недавній гострий осуд голосної реклями довкола „побіди“ мін. Залеського у Женеві при новому виборі Польщі до Ради Ліґи Націй: він виказав, що це ніяка побіда, бо коли би Польщі не вибрали всупереч даній обіцянці, то це була би катастрофа, а оминення катастрофи не можна називати побідою, так само, як не можна трубіти про проблематичні успіхи, бо така автореклама дає лише атути противникам; пишучи про спроби польсько-чеського наближення назвав Чехословаччину „державою-непорозумінням“, а витаючи угорську прогульку заявив явно і славно, що Польща мусить змагати до безпосередніх кордонів з Угорщиною — коштом ЧСР. Такі й тим подібні його виступи викликують бурю в одних органах польської преси, в інших мовчазне збентеження. А проте вони ні трішки не зупиняють Мацкевича перед новими такими виступами, бо ці виступи це не є легкодушна й непередумана фанфаронада,

а поодинокі звена цілого його світогляду. Цей світогляд ще неоформлений, але він є і над його оформленням Мацкевич працює. Дефініція того його світогляду не замикається у словах „імперіялізм“, „монархізм“ і т. д.; дефініцією політичного світогляду Мацкевича є: пошуканка за виходом із надзвичайно важкого міжнародного і внутрішнього положення Польщі, з якого він здає собі у цілій повноті справу.

І тому, хоча Мацкевич не має тої поваги і того значіння серед санації та зокрема у колах варшавських потентатів, як декотрі його клюбові товариші, що мають гнучкий хребет і „зручність“, яка не потребує іти в парі з інтелектом, — він є таки дуже поважним і дуже цікавим публіцистом і пізнання його ідей є необхідне для пізнання шляхів польської закордонної і внутрішньої політики.

Він улекшив це завдання, видаючи дві книжкові збірки найбільше суттєвих, відповідно систематизованих, своїх статтей із виленського „Слова“*). Приглянемося ближче заключеним у цих збірках ідеям. Знаючи з повищого нарису сильвету їхнього автора — отримаємо суцільний образ, образ досить цікавий.

*) Stanisław Mackiewicz: „Kropki nad i“. Nakładem „Słowa“, skład główny „Dom książki polskiej“ w Warszawie, plac 3 Krzyży 8; r. 1927; 16°, ст. 134.
Stanisław Mackiewicz: „Dziś i jutro“; Nakładem „Słowa“, skład główny Księgarnia J. Zawadzkiego w Wilnie; r. 1929; 16°, ст. 205.

## На виховні теми.

# Заг. Збори Кружка Батьків Академічної гімназії у Львові.

Трудноші у вихованні молоді в теперішніх часах, конечність уґіднення змагань дому й школи, щоби зробити молодь відпорною на покуси й зло, а загартувати її в чеснотах гідного члена нації і громадянина та приготовити до самостійного життя — були провідними мотивами заснування кружка батьків, що повстав з початком шкільного року 1928-29. Саме тепер, дня 29. XI. відбулися другі його Загальні Збори при участи около 70 членів. Зі звіту Виділу довідалися члени Кружка, що головною його метою було старання про доживлювання молоді. Завдяки зрозумінню, яке Виділ найшов у директора ґімназії д-ра Сабата, вдалося йому вже у першому році влаштувати чайню для молоді, в якій щодня видається около 150 теплих снідань по дешевих цінах, з того около 20 біднішим учеників дістає снідання даром; це стало особливо в пригоді ученикам, що доїзджають зпоза Львова. Снідання видають щоденно на переміну 2 пані зпоміж круга членів товариства. Дальше намітив собі Виділ урядження купальні з тушами, в якій ученики мають діставати безплатно купелі. На ту ціль складають ученики щомісячні дрібні датки, так, що вже у цьому році купальня буде готова. Поза тим старався Виділ улаштовувати раз на місяць сходини батьків, на яких упрошені преляґенти виголошували відчити з педаґоґії і ґіґієни. На сходинах вилинув проект збудування вакаційної оселі для учеників в горах, набуття або винайму спортової площі, на якій молодь могла би в літі і зимі виконувати ріжного роду спорти і забави. Однак усе це лишиться на разі у сфері проєктів.

На Зборах вибрано Виділ Кружка у такому складі: п. Пачовська Олександра, голова, д-р Т. Бурачинський — заст. голови, п. Чайківська Михалина — касієр, п. Василь Боднар — секретар, п. І. Гаврисевичева, п. Н. Скрентовичева і п. Р. Конашевич (члени).

Новий Виділ (майже такий самий, як минулорічний) дає запоруку, що буде розвивати діяльність далі у наміченім напрямі, але своє завдання зможе він виконати лише тоді, коли принайменше всі батьки чи то опікуни учнів стануть дійсними і активними членами кружка, підпомогатимуть його морально і матеріяльно та цим способом створять одну велику родину, що позитивно дбатиме про виховання учнів школи на здорових і ідейних громадян.

# Розлом у Китаю.

Льондонські часописи подають вісти про розлом у Китаю. Прихильники ген. Фенґа стараються повалити нанкінський уряд, а теку міністерства військ. справ віддати ген. Фенґові, теку мін-ства закорд. справ бувш. кит. послові в Льондоні д-рові Велінґтонові Ко та привернути столицю в Пекіні. Це рівнялося би поділові Китаю на дві окремі держави, північну та південну.

# Ухвали начальної ради ППС.

У Варшаві радила два дни начальна рада ППС. Ухвалили політичні й організаційні резолюції. М. і нач. рада приймає до відома звіт Ц. В. К. партії, що вн. положення в країні за кілька ост. місяців значно загострилося, а соціялісти є думки, що політичний фронт уряду спрямовано майже виключно проти демокр. табору, головнож проти ППС. Дальші резолюції подають відомі формули „Роботніка“ про внутр.-політичне положення та заповідають, що робітнича кляса старатиметься зліквідувати післятравневу систему правління, яка не признає парл. демократії. ППС. готова до співпраці для осягнення тієї мети з усіми сусп.-політ. елементами, які справедливо стоять на ґрунті демократії.

Дискусія була гостро звернена проти уряду. Нач. рада заакцептувала думку створення „Центроліву“ та поручила порозуміння ЦВК. ППС із соціялістами, національними меншостями, німцями та жидами. Справу зголошення заяви недовіря для уряду д-ра Світальського, нач. рада полагодила так, що проект поставлення такого внесення заакцептувала стоючи на становищі, що це тільки етап боротьби парляменту за зліквідування цілої системи правління, а не розходиться спеціяльно про уряд д-ра Світальського.

# Амбасада англійська у Варшаві та польська в Льондоні.

Польське мін-ство закорд. справ повідомляє, що у висліді переговорів між урядом Польщі та королівства В. Британії, постановили піднести дипл. представництва в Варшаві та Льондоні до становища амбасади.

# Ліквідація „Глос-у Правди“ й „Епок-и“.

З Варшави повідомляють, що дотепер. шеф корпусної округи полк. Спежинський переходить на емеритуру. Він обійме нач. становище в новім санац. часописі, „який заступить теперішні два часописи: „Глос Правди“ й „Епоку“. Сталося би це около 1. листопада.

# Шеф більш. торг. місії в Парижі завішений в урядуванні.

У звязи з аферою бувш. радника більшовицької амбасади Бесідовського у Париж приїхала спец. більшовицька контрольна комісія. Вона після переведення ревізії завісила в урядуванні шефа більшовицької торговельної місії та кілька урядовців тієї місії.

# Гувер відраджує взаємини із СРСР.

Із Ню Йорку повідомляють, будьто би Гувер радив Мекдональдові, щоби відложив навязання дипл. взаємин із СРСР. Мекдональд звернувся за опінією в цій справі до Гендерсона, а цей запротестував проти Гуверової суґґестії.

# Більш. офензива в Манджурії.

Урядово повідомляють, що більшовицькі війська заняли місто Лагасус над Амуром. Китайці втратили 3 канонірки, які затоплено. При цьому згинуло 500 моряків. Більшовицькі втрати також великі.

# Біржа

## Гроші.

Американський долар 8·87·50—8·88·00, канадійський долар 8·79·50—8·80·00, чеська корона 0·26·33—0·26·50 австрійський шілінг 1·25·00—1·25·50, румун. лей 0·05·00—0·05·25, французький франк 0·34·50—0·34·75, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·30·00—43·50·00, радянський червінець 17·00—17·50, німецька марка 2.12·50.

Золото: 20 корон 36·30·00—36·60·00, 20 франків 34·20·00—34·50·00, 20 німецьких марок 42·00·00—42·40·00, 10 російських рублів 46·00·00—46·40·00.

Срібло: Австрійська корона 0·62·50—0·63·50, 5 австрійських корон 3·24·00—3·30·00, австрійський фльорен 1·62·00—1·65·00, російський рубель 2·60·00—2·65·00, копійки за рубель 1·30·00—1·35·00

# НОВИНКИ

**— Справлення помилки в загальній нумерації „Діла".** При біжучім 159. числі „Діла" зайшла помилка в загальній нумерації, а саме замість ч. 11.450 має бути 11.500. Помилку цю справляємо і нинішнє „Діло" має вже правильну нумерацію: ч. 11.580.

**— Львівська хроніка.** При вул. Баторого ч. 52 поповнив самовбивство власник автомобілів Маріян Козловський — причиною самовбивства були фінансові клопоти. — Перед судом присяглих відбулася розправа проти шоферів Ізидора Гельба і Якуба Фріша, обвинувачених за необорежну їзду через місто. Слідство виказало, що ті шофери переїхали автомобілями кілька осіб, між іншими Н. Теппера і Михайлину Яхніцку. Розправа ще не скінчена. — В касі хорих м. Львова контроля виказала, що один з книговодців здефравдував 2.291 золотих. Слідство ще продовжується. — Минулої ночі злодії зрабували нотаріяльну канцелярію Войцеха Мацєра, при вул. Рутовського ч. 6. — При вул. Кентшинського ч. 3. поповнила самовбивство 18-літня Станислава Середівна. — Рятункова станція привезла до лічниці Ярослава Микитовича, котрому його „приятелі" простріляли живіт. — З вязниці третьої секції втік Осип Нечай і Семен Червінка. — При вул. Під Дубом ч. 24. злодії зрабували трафіку Мозеса Шехтера, а при вул. Сночій обікрали Василя Нагірного. При вул. Мартина ограблено 3.000 золотих в домі Ізака Гаккера.

**— Бандитизм.** В Калуші бандити зрабували з каси староства більшу суму грошей. — На дорозі коло Підяркова в Бобреччині, опришки Михайло Гульований і Михайло Юрків напали з ножами на Івана Неборака зі Селищ і зрабували з нього 20 долярів.

**— Новий вселенський патріярх.** Після смерти Василія третього, синод Вселенської Церкви вибрав патріярхом грецького митрополита Фотія.

**— Замах на б. станиславівського воєводу.** Бувший станиславівський воєвода Моравський переїзджав автомобілем через стрийський повіт, збираючись на лови в Карпати. Невідомі особи забарикадували дорогу великими дубовими перешкодами так, що автомобіль перевернувся і бувший воєвода був легко поранений. „Курер Станіславовскі" пише, що це був замах з боку „хвйротовцуф".

**— Чому перейшов єромонах Серафим Яросевич на католицтво?** Як ми вже писали в „Ділі" єромонах Почаївської Лаври Серафим Яросевич перейшов з православя на католицький обряд. „За Свободу" подає такі причини того факту: Єромонах Серафим був дуже славолюбивий і жадібний карієри. Коли він був священиком православної церкви у Львові, парохіяни тої церкви дарували йому золотий хрест із прикрасами та звернулись з просьбою до митрополита Діонізія дозволити Серафимові носити той хрест. Митрополит не дав дозволу на ношення хреста, мотивуючи це тим, що єромонах Серафим ще за молодий для такої почести. Це була перша причина конфлікту того амбітного священика з православєм. А другою причиною було те, що архимандрит Почаївської Лаври Дамаскин не приняв його до Лаври після повороту зі Львова, не дозволив йому мешкати в Почаївській Лаврі і єромонах Серафим був примушений деякий час жити в готелі. Це так огірчило Серафима Яросевича, що він виїхав з Почаїва і перейшов на римо-католицький обряд. Аж тепер єзуїти дозволили йому носити на грудях золотий хрест, з чого чується ксьондз Яросевич дуже щасливим.

**— Літературний процес.** Перед апеляційним судом у Варшаві станула на днях польська письменниця Ржепецька, на яку подали судову скаргу артистки театру і танцюристки сестри Галлин. Вина письменниці була в тім, що вона в своюму творі „Що звяжете на землі" змалювала досить чорними барвами життя варшавських артисток, при чім схоплено дещо із приватного життя сестер Галлимівних. Суд доказав письменниці вину і вона мусить перепросити артисток заявою в пресі.

**— Напад комуністів на суд.** В Гамбургу підчас комуністичного процесу напали комуністи на суд і увійшовши з червоним прапором на салю хотіли побити суддів та звільнити обвинувачених комуністів. Але заалярмовано поліцію і комуністи не тільки, що не визволили своїх товаришів, але ще й самі опинились в тюрмі, а судова розправа перервана авантурою, продовжується далі.

**— І він спішився вмирати.** У Відні на Ліндеңгассе повісився 80-літний старець Антін Давса. Нещасний старичок вложив ціле своє майно у воєнну позичку, наслідком чого опинився з часом в такій нужді, що був примушений скінчити життя самовбивством.



**— Ріжні вісти.** В Берліні розпочався процес проти графині Гельди Монрой обвинуваченої в крадіжи дорогоцінностей у своєї тітки і за фалшування документів. Обвинувачену засуджено на 4 місяці вязниці. — В Парижі арештовано двох комуністів, англійця Уліяма Карлеса Руста і німця Леона Гінтнера. Оба вони приїхали до Парижа на конгрес комуністичної молоді. — Телеграми доносять, що в Татрах в околиці Закопаного впали вже досить великі сніги. — В Єрусалимі почався новий жидівсько-арабський конфлікт з приводу того, що жиди почали будувати новий престол перед Муром Плачу, що дуже не подобалось місцевим арабам. Серед війська оголошено нове поготівля. — В окрузі Любитна вибухли страйки фільваркових робітників, які домагаються підвищення платні. — Віденська метеорольогічна стація доказує, що цьогорічна зима буде дуже холодна і що морози будуть незвичайно сильні. — В Ню Йорку арештовано 14-літного Мільтона Альхена за крадіж 512.000 долярів у банку, в якім цей хлопчина служив як післанець. — У Парижі почався спадковий процес внуків відомого письменника Юрія Онета, який вмираючи, лишив великий маєток в сумі 20 міліонів. Суд не хоче признати того спадку його внукам, бо їх родичі поженилися в Англії, тому їх шлюб не може бути визнаний у Франції важним. — В Ленінграді помер визначний організатор професійних робітничих союзів Лейсе, який недавно був більшовицьким представником на конгресі для розброєння в Женеві.

**— Засідання ч. 164. Українського Історично-Фільольогічного Товариства в Празі** буде у вівторок, дня 15. жовтня ц. р. о 3. год. 30 м. в помешканні Клементінум, ч. 11. Порядок дня: Доклади дійсних членів: І. Огієнка, І. І. „Вплив реформації на розвиток літературної української мови". 2. Чижерського, Д. І. „Світогляд П. Куліша". Для гостей вступ вільний. — Секретар **С. Нагірний.**



# Дописи.

БЕЛЗЧИНА. *(З культурно-освітнього життя.)* В Ліскак коло Белза почалась живіша культурно-освітня праця, від коли побудовано там церковно-народній дім з просторою салею на збори і театральні вистави. Дня 7. липня влаштовано заходом читальні „Просвіти" концерт у честь Шевченка. По відспіванню „Заповіту" виголосив о. М. Ріпецький, місцевий парох, приступну промову, в якій вказав на значіння творів Шевченка у відродженні до нашого народу. На програму концерту зложилися стрілецькі і народні пісні, відспівані мішаним хором під проводом Л. Шаварського та чотири деклямації, виголошені з чуттям членами читальні. Коли по укінченні концерту учасники заспівали національний гимн, поліцай зі Жнятина почав перериєати, кажучи, що цього не було в програмі; одначе учасники концерту докінчили спів гимну. — В останіх двох місяцях відбулася на нашій сцені ціла низка театральних вистав. Місцевий аматорський гурток відограв драму: „Пещена дитина". Вистава випала зовсім удатно завдяки великому режісерському трудові п. Е. Ріпецької. Амат. гурток „Рідної Хати" з поблизького холмського села Новосілок дав три вистави: „За друзі свої", „Пошились в дурні" і „Батраки". По виставі „За друзі свої" відспівав міш. хор з Новосілок під управою С. Прокопа вязанку народніх пісень. Аматори з Костятина дали виставу: „Невольник" та гарно вивязалися зі свойого завдання. Дня 15. вересня відограв амат. гурток з Гільча народню драму „Ой не ходи Грицю". За удачне виведення цеї вистави належиться повне признання п. Т. Багнюкові, начальникові громади і дякові в Гільчу, який поруч своїх обовязків не жаліє труду на культурно-освітнім полі. — В цім році читальня в Лісках діждалася вигідного приміщення і в ній почалась живіша просвітна робота. Одначе староство в Сокалі з кінцем квітня застановило читальню, та зажадало поіменного спису членів. На основі цього спису почала поліція робити провірку членів в читальні та казала підписуватись на картці тим членам, які ще не вплатили вкладки. Хоч читальня має 106 членів, які до часу застановлення читальні вплатили членську вкладку, то староство досі не реактивувало ще діяльности читальні. — При кінці згадаємо, що маємо в Лісках „керовніка" школи поляка Яновського, який дуже ворожо ставиться до всього українського, а недавно казав школяреві здерти з громадського дому оповіщення про справоздання віче наших послів, яке відбулося в Сокалі дня 6. жовтня.

*Громадянин.*

# Зі спортового життя.

## ПІСЛЯ НЕДІЛЬНИХ ЛІҐОВИХ ЗМАГАНЬ.

Недільні змагання ліґових дружин не змінили в нічому обличча табелі, ні в горі, ні в долині. Як і досі, кандидатами на мистців Ліґи є Висла Гарбарня, Варта, Л. К. С. і Леґія, як і досі з загроженої позиції не видобулися ні Чорні, ні Рух, ні І. Ф. Ц., ні Туристи, ні Погонь. Дві з цих пятьох дружин мусять злетіти до А-кляси.

## ЗА ВХІД ДО А-КЛЯСИ

В неділю відбулися у Львові четверті змагання між Б-клясовими дружинами „Світезь"— „Біали Ожел" за вхід до А-кляси. Перемогла в останніх мінутах Світезь 2:1 (1:1), а не навпаки, як у нас помилково подано вчора. Таким чином „Світезь" є мистцем львівської Б-кляси, але за вхід до А-кляси мусить ще змагатися з провінціональними Б-клясовими мистцями.

## ВІДКРИТТЯ СПОРТОВОГО МАЙДАНУ „ВІС-У".

В неділю 13. ц. м. львівські німці святкували урочисто відкриття спортової площі нім. клюбу, яку здвигнули з дрібних складок працею власних рук. Площа ця лежить за Погулянці (т. зв. Филипівка), межуючи з лісом. На ній є гарний мурований клюбовий дім з убиральнями й іншими салями, з боку є зразково уладжена кругольня, нижче ситківкові токи, а ґро площі займає велике грище з біжнями і т. д. Ціла площа робить прекрасне враження, на кожному кроці кидається у вічі незвичайний порядок і лад. Тут справді виконано велику працю й невеличка горстка львівських німців може бути горда з приводу довершення такого нелегкого діла.

Само свято відкриття площі відбулося так. По богослуженні, відправленім на спеціяльно вибранім горбі, в якім взяло участь до 500 осіб промовляв перший місцевий пастор, що вказав на досягнення львівської німецької кольонії і на значіння власної площі для фізичного виховання молодого нім. покоління. По тім чули ми низку промов і привітів від ріжних спортових установ а при кінці промовляв трохи довше пос. Ляйт. Тільки перша й остання мова були виголошені в німецькій мові, всі інші промови, привіти й подяки складано в польській мові. Польський прапор красувався на першому місці при входовій брамі і на клюбовому будинку, військова музика, що грала підчас свята і до вправ, відіграла на початку польський державний гимн.

Після першої частини свята бачили ми влатні руханкові вправи учеників і учениць прив. німецької ґімназії (70 душ), що вправляли під проводом своїх учителів, а потім львівський „Віс" (в якого першій дружині грає 4 українців, колишніх грачів „України") розіграв мячеві змагання з німецьким клюбом „Б. Б. С. Ф." з Біл'ц, вислід яких ми подали вже вчора.

Вечером відбулася вистава песи „Король копаного мяча", заходом аматорської дружини „Фрозіна".

Отсе величезне досягнення малої громади львівських німців заслуговує не тільки на ширший полив, але й на наслідування. На 15 чи 16 спортових площ у Львові маємо всього одну (завдяки проф. Боберському), а про провінцію нічого й казати. Можеб так за примірoм „Віс-у" пішли хоч такі наші міста, як Перемишль, Стрий, Дрогобич, Станиславів, Коломия? Адже хіба крайня пора, щоб ці інші міста спромоглися на українські спортові майдани! Могла за кілька літ праці збудувати собі власний майдан дрібна горстка львівських німців, то може здобутися на це далеко легше кожне наше місто. Треба тільки хотіти!

## ДУЖАННЯ В СПОРТОВІМ ЦИРКУ.

В неділю змагання почались боксерським мечом Сікі з львовянином Валюшевським, який визвав мурина. Боротьба мала йти до остаточного результату. Але Валюшевський зовсім знесилений після 5-ої рунди, заявив, що признає перемогу Сікі-ому, бо не почуває себе на силах далі боротись. Судця висловив Валюшевському признання, що видержав аж 5 рунд. Боротьба Богатирєва зі Стібором не дала до 20-х хвилин висліду. Також само не мала висліду дуже жива зустріч двох зручних противників, Кемпфера і Щербінського. Аренс поклав Вілінга в 15-ій хвилині, перекинувши його тричі комітъ головою. Штекер справився з Беном до трьох хвилин.

Нині, у вівторок, іде реванж Штекера проти Сікі і рішаюча зустріч Пошофа з Карпом. Крім цього бориться Богатирів і Аренс, Стібор і Кемпфер, Петрович і Щербінський.

# ОГОЛОШЕННЯ

## Театри.

**Великий Міський Театр:**

Вівторок, 15.X. г. 7·30 веч. „Сила Призначення", опера Верді.

Середа, 16. X., в год. 7·30 веч. „Барон Кіммель". 50 проц. знижки.

Четвер, 17. X. год. 7·30 веч. „Це можеш розказувати своїй бабці", велика ревія Г. Збежховського в 22 картинах. Премієра.

**Малий Міський Театр:**

Вівторок 15. X год. 7·30 веч. „Процес Мері Деген".

Середа 16-го, год. 7·30 веч. „Процес Мері Деген".

Четвер, 17. X. год. 7·30 веч. „Процес Мері Деген".

## Кіна.

Апольо: Безсмертне кохання (Колен Мур).

Казино: „Володарка кохання" (Ґрета Ґарбо).

Кольосей: В кигтах жовтих чортів (Ришард Дікс.)

Лев: Людина з товпи (Голота).

Люна: Невільники моря.

Марусенька: Дівчинка з балету (Клара Бов). Дай газу!

Оаза: Кохання в природі. Пат і Паташон в огневій сторожі.

Палес: Княжна Маша.

Пан: Герої вогню.

Пасаж: Володар скельної долини (Том Мікс). Американська комедія та Гомонтів тиждень.

Стилове: Спокусниця. Доповнення програми.

Фатаморгана: Гарні ніжки побіджують.

Химера: „Шампан" (Джек Тревор).

Утіха: Цвітка золотого Заходу.

## Спортовий цирк.

Міжнародні змагання в дужанні в цирку при вул. Коперника ч. 33. Початок щодня год. 8·30 веч.

## Програма радіо.

**Вівторок 15-го.**

**Варшава** (1411,7). 17·45 Популярний концерт.

**Краків** (312,8). 18·45 Куток Гумору.

**Познань** (334,8). 13·05 Ґрамофонові плити.

**Катовиці** (408,7). 17·45 Концерт з Варшави.

**Вильно** (385) 16·35 „Литовська хвилина".

**Бресляв** (253) 21·35 Пісні Брамса.

**Ляйпціґ** (259) 17·15 Концерт радіоорхестри.

**Братислава** (279) 16·30 Моцарт і Бетовен.

**Талін** (296) 19·00 Орхестра і спів.

**Брно** (341,7) 19·05 Балалайкова орхестра.

**Льондон** (356,3). 20·45 Вагнер і Менцельсон.

**Штутгарт** (360) 21·15 Веселий вечір.

**Гамбурґ** (372) 18·15 Радіоконцерт.

**Франкфурт** (390). 16·15 Концерт радіоорхестри.

**Берн** (403). 20·00 Муринська поезія.

**Берлін** (418). 20·15 Камеральна музика.

**Стокгольм** (436) 18·30 Воєнні пісні.

**Лянгенберг** (473) 20·05 Популярний концерт.

**Прага** (487). 20·00 Виступ співачки Ленмерової.

**Брюссель** (509) 18·00 Концерт Радіотріо.

**Відень** (516,3). 20·00 Концерт солістів Маркса і Ланеса.

**Мюнхен** (533). 20·30 Сучасна музика.

**Будапешт** (550). 17·10 Циганська музика.

**Москва** (825). 16·00 Музика і гумор.

**Ковно** (1935) 19·55 Вечірня музика.

**Ленінград** (1000) 19·00 Народня музика.

**Харків** (1304) 20·35 Симфонічний концерт.

**Париж** (1725). 21·00 „Життя Мольєра" реферат Церниндера.

**Середа 19-го.**

**Варшава** (1411,7) 17·45 Мендельсон, О. Недбаль, Штравс.

**Краків** (312,8). 20·15 „Чари на королівських дворах".

**Познань** (334,8) 19·15 „Цікаві річи".

**Катовиці** (408,7). 19·05 Концерт Кічмана.

**Вильно** (385( 17·20 Ґрамофонові плити.

**Ляйпціґ** (259). 16·30 Оперетковa музика.

**Братислава** (279) 18·00 Моцарт, Бах Вебер.

**Талін** (296) 18·30 Година гумору.

**Брно** (341,7) 19·05 Моравські Баляди і вечір норвеський.

**Льондон** (356,3) 16·45 Камеральний концерт.

**Штутгарт** (360) 20·00 Угорський вечір.

**Гамбурґ** (372). 17·30 Сонати Брема.

**Франкфурт** (390) 16·15 Концерт радіоорхестри.

**Берн** (403) 15·00 Орхестра Курсалю.

**Берлін** (418) 19·00 Сонати.

**Стокгольм** (436). 20·30 Радіоорхестра.

**Лянгенберг** (473) 15·00 Програма для дітей.

**Прага** (487) 12·30 Концерт з Братислави.

**Брюссель** (509) 19·30 Ґрамофонові плити.

**Відень** (516,3). 16·00 Капеля Ґайбера.

**Мюнхен** (533) 10·30 Фортепяновий репиталь.

**Будапешт** (550). 12·05 Концерт солістів.

**Москва** (825) 15·30 Пополудневий концерт.

**Ковно** (1935) 21·05 Концерт.

**Ленінград** (1000) 12·00 Робітничий концерт.

**Париж** (1725) 21·35 Симфонія Бетовена.

## ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Інж. Платон Цісар з Вел. України, студ. фільоз. Карлового університету в Празі і Марія Грицівна з Підкарпаття повідомляють про своє вінчання, яке відбулося дня 12.X. 1929 в Береговім на Підкарпаттю 711 1-1

## ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляпти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 618 8-?

БУВШИЙ СТАРШИНА — наддніпрянець, здоровий, скінчені курси самоходові, кількалітня практика бюрова — рахунковість, пошукує праці. Можу зложити кавцію. — Зголошення до „Адміністрації „Діла" під „Певність". 690 3—3

ВСІЛЯКІ годинникарсько-ювілерські роботи виконує найстараннїше Домбровскі-Розважевскі Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. 619 4—?

ОБУДЬ мені як бозу цвіт — теноpове сольо з фортепяном Ярославенка, продають книгарні. 674 3-3

ФРАНЦУЗЬКА ПАНЧОХА без гуми проти жилаків „Academic", виключно на продаж в магазині „Малгожата", Львів, Баторого 34, II п. 633 6—6

ФУТРА всілякі, виконує старанно, гарно, совісно, догідні сплати. Робітня Футер Карла Шірера, вул. Сенаторська ч. 10. (бічна Романовича). Телефон ч. 69—5 629 6—10

У СВЯЩЕНИКА обійму працю до виручення Пані дому і товариства. Нагорода родинне трактовання. Зголошення: **Lednicka post. rest. Stanisławów.** 714 1—1

ІНСТРУКТОРКА солідна і совісна потрібна сейчас до двох дівчат з II. року учительського семинара і VI. кл. школи виділової української. Платня після умови. Гр. кат. Уряд парохіяльний, Журавки п. Солотвина. 713 1—1

УРЯДОВЦЯ не висше 40 літ, безженного, з середним образованием, з промисловою практикою, доброго аквізитора пошукується. Зголошення з референціями слати: Адміністрація „Діла" для „хемічна фабрика". 712 1-3

ШАМОТОВІ ПЕЧІ чеські, найбільший склад **Ренчнер**, Легіонів 37. 707

## ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Специяліст недуг легенів, серця і жолудка

**д-р Фелікс Ган**

**Львів, Городецька 46.**

438 Пересвітлення Рентґеном. 31—?

**Дентист Яків Насс**

**Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.**

Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й виймання зубів, без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. Тел. 65—73.

# ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

## Видавничої Спілки „ДІЛО"

**Кооперативи з обмеж. порукою у ЛЬВОВІ,**

**відбудуться дня 25. жовтня ц. р. в льокалі редакції „Діло", Ринок 10. II. пов. в год. 5. попол.**

Денний порядок: 1. Відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів. 2. Звідомлення з діяльности за р. 1928/29 зі звітом контрольної комісії і затвердженням білянсу за рік 1928/29. 3. Розділ чистого зиску. 4. Внески і запити. — **Надзірна Рада.** 1-1

# Д-р ІВАН ЛУЦІВ

**відкрив адвокатську канцелярію**

710 **в ДОЛИНІ** 1—3

**дім п. Собінського на Горішу ч. 29**

**Вп. Залізному виділові ПСК. та Вп. Панам П. Дунаєві, П. Вивалеві і А. Павликові в Перемишлі до відома.**

У відповідь на заяву, поміщену в „Ділі" ч. 229 з 15. жовтня ц. р. подаю до відома, що ще в першій половині вересня ц. р. зараз після цього, як одержав я працю, вислав я до них, як і до інших фірм, листи з проханням подати мені свої претенсії письменно. Помимо довгого часу я досі (опісля ще й за помічю других осіб прохав це саме) рахунків не одержав. Уважаю, що впоминатися дорогою публичною за кількі золотих тоді, коли моя адреса загально знана в Перемишлі — є що найменше некультурністю, бо я ніколи ні не ховався ні нікого на кілька золотих „натягнути" не хотів.

Львів 15.X. 1929 р.

**Анатоль Курдидик**

717 Львів, Пільна 3/I п.

## Вже вийшов з друку „Служебник"

видання Ставропигійського Інститута з апробатою Його Ексцеленції Митрополита Кир Андрея з дня 22. травня 1927 ч. 3035/К зіставлений окремою комісією після грецьких і найдавніших славянських книг під редакцією оо. д-рів Діонізія Дорожинського і Спірідіона Кархута. Ціна оправленого примірника 12 амер. дол.

## Позір Калущина!

# Загальні Збори

Членів Кружка „Рідної Школи" відбудуться невідкличнo 3. листопада ц. р. о 1. год. пополудні в салі Народнього Дому. — Старшина Кружка. 716

**На луки й пасовиска**

ділає **найуспішніше**

**ТОМАСИНА з КАІНІТОМ**

**ИОСИФ КАРРАХ**

**ЛЬВІВ, вул. Костюшка ч. 18.**

Цінники і поучення даром і оплатно. 670

**Зі всіх лярень у Польщі одинока фірма**

# Братів Фельчинських

**лярня дзвонів в КАЛУШІ, вул. Сівецька 12.**

**і в ПЕРЕМИШЛІ, вул. Красінського ч. 63.**

**одержала на Познанській Загальній Краєвій Виставі**

# велику золоту медалю.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.